

I en preken minnet han om
budet «Du skal ikke drepe».
Like etterpå kom politiet.

Side 4-9

Gåten: Glede over «Gåten om korset»-turné **2** | Leiar: Fanga av farleg makt **3**
Russland: 90-åring står opp mot krigen **10** | Der kyrkja støttar krigen **14**
Jostein Ørum: Klagesang for Ukraina **12** | Irak: Vesten har dobbel standard **19**

stefanus
alliansen

sammen for de forfulgte

PÅSKEDRAMA MENS KRIGEN HERJER

Garness i Norkirken i Grimstad. Foto: Marianne Haugerud

– Det var sterkt å synge «Gåten om korset» mens krigen i Ukraina herjer, sier Hildegunn Garnes Reigstad i duoen Garness.

■ **Før påske** gjennomførte søsterduoen 11 konserter. «Gåten om korset» løfter Bibelens påskebudskap og fortellinger om mennesker som forfølges for sin tro i dag.

De startet i Grimstad 22. mars. Deretter var det konserter på Flekkerøy og Vegårdshei, i Oslo, Skien og Fredrikstad før Garness dro til Frekhaug, Bergen, Ålgård, Flekkefjord og Randaberg.

Takknemlige

– Vi er takknemlige for at vi har fått være med på dette, forteller duoen.

Prest og forfatter Jostein Ørum har skrevet tekster. Garness har skrevet musikken. Prosjektet er blitt til sammen med Stefanusalliansen.

Konserten ble første gang fremført før påske i 2019. En planlagt turné i 2020 måtte avlyses på grunn av pandemien.

I år var det klart for ny turné, sammen med lokale kor. Thomas Gallatin spilte trommer, og Torjus Vierli var med på tangenter. De ga publikum et møte med korsets mysterium.

«Tvinger oss til å tenke»

– Jesus bar sitt kors og døde en gang for alle. Men samtidig var Jesus tydelig overfor disiplene: De skulle møte forfølgelse. Her i landet merker vi ikke så mye til det. Vi vil helst at livet skal være kjekt. Men når krigen i Ukraina raser og også våre liv blir utrygge, ser vi at livet er skjørt. Det tvinger oss til å tenke over hva som er det gode liv, og at det finnes noe som kan være verdt å dø for, sier Ingelin Reigstad Norheim og Hildegunn Garnes Reigstad.

” Vi er takknemlige for at vi har fått være med på dette viktige prosjektet.

Garness

«Berører»

Marianne Haugerud fra Stefanusalliansen har vært med på mange av konsertene.

– Vi er veldig takknemlige for samarbeidet. Dette prosjektet løfter opp situasjonen for den forfulgte kirke på en annen måte enn vi vanligvis gjør. Å få høre kommentarer fra publikum om hvordan de lar seg berøre og ønsker å engasjere seg for mennesker som blir forfulgt for sin tro, er sterkt, sier Haugerud. ■

Utgiver:

Stefanusalliansen

Adresse:Trondheimsveien 137,
pb 6603 Rodeløkka,
0502 Oslo

post@stefanus.no

Telefon:

23 40 88 00

Ansv. redaktør:Johannes Morken
jm@stefanus.no**Redaksjon:**Marianne Haugerud
Birgitte Moe Olsen
Hilde Skaar Vollebæk**Forsidefoto:**

Marina Muratova

Design:

Tyde: Bendik Schøien

Trykk:

Kai Hansen Trykkeri

Opplag:

16 100

Gavekonto:

3000 14 57922

VIPPS:

19013

Stefanusalliansen er en misjons- og menneskerettsorganisasjon med et særskilt fokus på trosfrihet.

Synspunkter i artikler står for forfatters og intervjuobjekters regning. Stefanusalliansens meninger kommer til uttrykk i artikler skrevet av staben.

Vi følger personopplysningsloven.

Magasinet kommer gratis sju ganger i året.

Bestill med SMS: MAGASIN til 2377 eller post@stefanus.no

Tilgjengelig som podkast. Kontakt KABB:

kabb@kabb.no

www.stefanus.no

f/stefanusalliansen

@stefanusalliansen

NYE JERN- TEPPE

■ **Stefanusalliansen har røtene** i Russland og landa bak Jernteppet som i 70 år kløyvde Europa. Jernteppet var ein brutal realitet for dei som danna Misjon bak Jernteppet – første namnet på Stefanusalliansen.

Men dei som er fødte dei siste 40 åra, veit lite om Jernteppet. Dei kan ha fått med seg at fridom for hundrevis av millionar var viktig, men ikkje ukomplisert. Jernteppets fall var like fullt eit viktig tidsskifte. Land vart sjølvstendige, diktatorar blei kasta.

Stefanusalliansen, som skifta namn til Norsk Misjon i Øst, støtta i nokre år sosiale prosjekt. I tru på framtida vart desse avslutta. Organisasjonen orienterte seg mot Asia og Midtausten der kampen om trusfridommen var hard.

Dempa framtidstru

Men dei siste åra er optimismen dempa. Kvite-russland vart aldri noko anna enn eit diktatur, på line med land i Sentral-Asia. Ungarn har vist nye autoritære faresignal. Vladimir Putin erklærte at Sovjetunionens kollaps var den største katastrofen i hans levetid. I allianse mellom russisk statsmakt og kyrkje vart det stramma til mot misjon.

Frå Kreml kom så forteljingar om ein russisk nasjon som skulle byggjast opp att. I dei russisk-støtta utbrytarrepublikane aust i Ukraina fekk dette dramatiske følgjer, også for trusfridommen: Berre Moskva-tru kyrkjer er der lovlege. Kyrkjemakt og militærmakt går i takt.

Vi har lenge ropt varsku mot Putins totalitære grep. At han skulle gå til full krig mot Ukraina, klarte vi likevel ikkje å førestilla

oss. Men brått ser vi konturane av eit nytt jernteippe. Opposisjonen er blitt jaga eller fengsla. Det er blitt straffbart å ytra seg mot Putin.

Modige prestar

Knapt 40 mil nordaust for Moskva finn vi dei ortodokse prestane Georgi Edelstein (90) og Viktor Ioann Burdin (49). Edelstein var modig dissident-prest og vår partner bak Jernteppet. Saman med Burdin protesterer han no mot Putins krig.

I Magasinet Stefanus kan du møta både to, i truskap mot evangeliet, mot tyranni og krig.

Naudrop

Men når mange har all merksemd mot Putins krig, høyrer vi naudropa frå våre partnarar i Midtausten og Asia. I Irak lever mange framleis i leirar etter ein krig Vesten var ein

Når mange har all merksemd mot Putins krig, høyrer vi naudropa frå Midtausten og Asia.

sentral del av. Humanitære kriser blir lett gløymde, sjølv om følgjene av Ukraina-krigen rammar verdas fattigaste med stor kraft.

Med dei kreftene vi har må vi mobilisera støtte for offera for Putins diktatur og samstundes vera på vakt så ikkje brutale herskarar i Myanmar, Kina, India og Midtausten fritt får skjerpa jerngrepet medan verda ser ein annan veg. ■

■ **Johannes Morken**
Redaktør

*I Kristi oppstandelseskirke har Viktor Ioann Burdin vært prest siden 2015. I Sovjet-tiden ble kirken brukt som fjøs. Etter Sovjets fall ble kirken restaurert av presten Georgi Edelstein
Foto: Marina Muratova*

PRESTEN SOM STOD OPP MOT KRIGEN

Som niåring i Ukraina prøvde lærere å få ham til å fornekte troen. Som prest i Russland er Viktor Ioann Burdin 40 år senere bøtelagt, advart og truet fordi han protesterte mot Putins krig mot Ukraina.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Nå henger også** Vladimir Putins desperate utfall mot «forrædere», «avskum» og «insekter» som trusler over ham og andre som våger å opponere. Så farlig er klimaet at Burdin vil ta med familien ut av landet.

– Men jeg har ingen planer om å tie, sier Burdin til Magasinet Stefanus. Han er ortodoks prest i Kristi Oppstandelseskirke i landsbyen Karabanovo, 38 mil nordøst for Moskva.

Allerede dagen etter Putins angrep på Ukraina, la Burdin ut en protest mot krigen – på menighetens nettside. Han gjorde det sammen med sin gamle venn og prestekollega – og Stefanusalliansens tidligere partner – Georgi Edelstein (90).

Minnet om Hitler

De skrev om angrepene på Kyiv, Odessa, Kharkiv og Mariupol – den første av disse var Edelsteins fødeby i 1932, i den andre ble Burdin født i 1972. De protesterte mot at russiske soldater «dreper sine brødre og søstre i Kristus». Så skrev Burdin og Edelstein med historisk alvor:

«La oss ikke gjenta forbrytelsene til dem som hyllet Hitlers handlinger 1. september 1939. Vi kan ikke uten skam lukke øynene og si at svart er hvitt, godt er ondt eller si at Abel sannsynligvis gjorde feil ved å provosere den eldre broren sin. Blodet til folket i Ukraina vil ikke bare bli værende på hendene til lederne i Den russiske føderasjonen og soldatene som

utfører ordren. Blodet vil forbli på hendene til hver den som støtter krigen eller som forblir tause.»

De to la inn en lenke til et opprop som var lagt ut av en menneskerettsaktivist. Deres eget opprop ble illustrert med bilde av et tent lys.

En avgjørende søndag

Så kom den ortodokse Tilgivelsessøndagen, 6. mars. I Moskva talte patriark Kirill, overhodet for Den russisk-ortodokse kirke. Han prekte i Kristi frelseskatedral, maktens kirke i hovedstaden. Kirill forsvarte krigen som en aksjon for å beskytte den russisk-ortodokse kirken i utbryterrepublikkene i Donbass mot det han kalte «undertrykkelse og utslettelse» og «vestlige verdier». Han brukte Pride-paradene som begrunnelse, det var, sa patriarken, selve testen på vestlig falsk frihet som de ortodokse må beskyttes fra og som Donbass kjemper for å holde seg unna.

Patriark Kirill var ikke til å misforstå: Putin hadde den russiske kirkelederens fulle støtte.

I Kristi oppstandelseskirke i den lille landsbyen Karabanovo gikk fader Viktor Ioann (Johannes) Burdin også på prekestolen på Tilgivelsessøndagen. Han gjentok protesten fra oppropet. Så la han til hvor viktig budet «Du skal ikke drepe» er. Så ba han for fred i Ukraina. →

Han minnet om budet «Du skal ikke drepe».

Foto: Marina Muratova

Viktor Ioann Burdin får klar beskjed fra sin biskop: Ikke si imot patriarken. Faksimile

Enhver annen oppførsel er uforenlig med en prests verdighet.

Burdins biskop ber ham om å si det samme som patriarken

Patriark Kirill forsvarer krigen i Ukraina.

Foto: Shutterstock

På ettermiddagen etter gudstjenesten kom politiet til kirken. De var blitt varslet. Burdin var reist hjem. Han ble innkalt til avhør. Vitner ble avhørt.

Ordre fra biskopen

Mandagen måtte menigheten på ordre fjerne protestbrevet fra nettsiden. De la ut en melding om at dette skyldtes artikkel 20.3.3 i den hastevedtatte loven som forbyr offentlige handlinger for «å stille de væpnede styrker i miskreditt». På nettsiden står det at menigheten er «tvunget til å fjerne et opprop om at det ikke er tillatt å utgyte blod».

Torsdag 10. mars ble Burdin i byretten i Kostroma dømt til en bot på 35 000 rubler, omtrent en vanlig månedslønn. Dagen etter hadde støttespillerne hans samlet inn nok penger til å dekke boten. En kvinne skrev til ham: «Jeg overfører pengene fordi jeg protesterer.»

– Fader Edelstein signerte min anke. Vi anket, selv om jeg vet utfallet. Saken er ikke penger, men at neste sak vil gjøre meg til en kriminell. Det er veldig lett å finne en grunn til å reise ny sak når politiet allerede anholder folk for å minne om budet «Du skal ikke drepe», sier Burdin.

Samme dag som dommen falt, fikk Burdin brev fra sin biskop som viste til hva Burdin hadde sagt i kirken og skrevet på nettsiden. Biskopen minnet om at det

bare er kirkens ledelses ord (det vil si patriarkens ord) som gjelder i sosiale og politiske spørsmål:

«I kirkerommet eller på menighetsnettstedet taler presten på vegne av Kirken, derfor er han forpliktet til å angi Kirkens stilling, og ikke sin egen, i spørsmål om lære eller offentlig liv. Enhver annen oppførsel er uforenlig med en prests verdighet.»

«Avskum»

Onsdag 16. mars gikk president Putin knallhardt ut mot de «provestlige». Han brukte ord som «avskum», «forrædere» og «insekt som det russiske folk vil spytte ut av munnen».

Burdin og Magasinet Stefanus hadde kommunisert digitalt i flere dager for et intervju. Morgenen etter Putins tale skrev Burdin at han hadde bestemt seg for å forlate Russland, sammen med kona Elena, sønnen på 26 år og datteren på 11.

Klimaet var blitt kaldere. Fra en representant for statsmakten hadde han fått klare signal om at han kunne havne på en liste over «ekstremister» – som Putin-regimet bekjemper hardhendt.

På Susaninsky-plassen i Kostroma by dukket det opp et «kunstverk», formet som bokstaven Z – symbolet på Putins «spesialoperasjon». Mange påpeker likheten

med Hitlers hakekors. Symbolet dukket opp på TV-tårnet i byen. Mange vanlige bilister prydet også bilene med en Z da de deltok i et bilopptog til støtte for hæren.

«Patriotene» meldte seg

To menn som ble kirkegjengere for et par år siden, samlet underskrifter for å få Viktor Ioann Burdin fjernet. De fikk raskt 50 underskrifter, men det var fra folk i en annen landsby enn Burdins. «Vi trenger ikke en slik antipatriotisk prest, send en annen så snart som mulig», skrev en som signerte.

– Dette er det klimaet vi har fått, sier Viktor Ioann Burdin.

Men også noen som støttet ham, skrev i kommentarfeltet til lokalavisen: «TV-zombie-ene er ikke en slik prest verdig. Modige mann, jeg tar av meg hatten for deg». En annen skrev: «Heksejakten er i full gang».

Mannen som startet underskriftsaksjonen, samlet «patrioter» i landsbyen til Georgi Edelstein. Han roste «bragden» som russiske soldater utfører og sa at Edelstein og Burdin tok feil. Han forlangte at 90-åringen Edelstein skulle ned på kne og bekjenne den synden han hadde begått ved å protestere. «Patrioten» kom med samme budskap til fader Burdin.

Men de to prestene fastslår at de her ikke har noen synd å bekjenne.

– Fader Georgi har beholdt klarheten i sinnet og evnen til moralske vurderinger, sier Burdin.

Georgi Edelstein var en tydelig prest som stod modig opp mot kirkemakt og politisk styring av kirken også i Sovjet-tiden. Nå står Burdin og Edelstein sammen mot Vladimir Putin og kirkemakten som støtter Putins krig.

Søndag 27. mars holdt de to prestene gudstjeneste sammen i Karabanovo. Og folk kom for å vise dem støtte.

– Jeg følte meg løftet på vinger, sier Burdin.

Forfølgelse

I fødselsattesten og i passet til Burdin heter han Viktor. Til ære for døperen Johannes ble han i dåpen i tillegg gitt navnet Ioann (Johannes).

I 5-6-årsalderen ble Burdin ortodoks kristen. Hans mor lærte ham å lese Bibelen. Han begynte å gå regelmessig i kirken og ta imot nattverden. Skolegutten

» Blodet vil forbli på hendene til hver den som støtter krigen eller som forblir tause.

Viktor Ioann Burdin og Georgi Edelstein

» La oss ikke gjenta forbrytelsene til dem som hyllet Hitlers handlinger 1. september 1939.

Georgi Edelstein og Viktor Ioann Burdin

Viktor Ioann Burdin

- Født i Odessa i Ukraina i 1972.
- Familien bosatte seg byen Bolhrad, ikke langt fra Odessa, helt sørvest i Ukraina.
- Flyttet til Kostroma i Russland i 1986.
- Viktor Ioann Burdin studerte ved universitetet i Ivanovo.
- Er prest i landsbyen Karabanovo, to mil utenfor byen Kostroma.

fikk sitt første møte med forfølgelse allerede i tredje klasse, i 1981. Lærere ba ham å fornekte den kristne troen.

– De prøvde å få klassekameratene til å gå mot meg, de ville provosere ubehag og mobbing på religiøst grunnlag, forteller han.

Foreldrene var universitetsutdannet. I 1982 mistet de jobbene sine på grunn av sin tro – det var sovjetisk religiøs forfølgelse. Familien flyttet til byen Kostroma i Russland i 1986 fordi de ikke fikk annet arbeid. Der, 36 mil nordøst for Moskva, ble faren leder av et museum før han i 1992, etter Sovjetunionens fall, ble ortodoks prest. Moren fikk arbeid gjennom Kirill som nå er kirkens patriark, men som da var kirkeleder i Leningrad.

I Kostroma begynte 14-åringen Viktor Ioann i 1986 på samme skole som en av presten Georgi Edelsteins sønner. Guttene ble venner for livet. Slik ble Viktor Ioann også kjent med Georgi Edelstein, en markant dissident-prest.

Tanken på å bli prest

I 1990, da Burdin var blitt 18 år og tidene altså hadde endret seg, åpnet et teologisk seminar i den nye hjembyen Kostroma. Han tenkte tanken på å bli prest. Men Viktor Ioann våget ikke å forlate universitetet i Ivanovo, en by noe lengre sør. I 1994 giftet han seg med Elena. →

Viktor Ioann Burdin har tent lys i kirkerommet. Foto: Marina Muratova

– Vi var fattige studenter. Det viktigste var å å brødfø familien, sier Burdin i dag. I 1997 tok han doktorgraden i litteratur.

Han ble journalist, og i 15 år redaktør. Han ga ut en avis i Kostroma og skaffet seg også økonomisk utdanning.

Da faren i 2004 døde brått, midt i sin prestetjeneste, kom tankene tilbake om at Viktor Ioann også skulle bli prest. Men først i 2014 gikk han til biskopen. Georgi Edelstein inspirerte ham. Biskopen ordinerte Burdin. Så sendte han Burdin til prestegjeldet til Edelstein.

Siden 2015 har Burdin vært prest i Kristi oppstandelseskirke i Karabanovo, en liten landsby to mil utenfor Kostroma. Han underviser også på seminaret i Kostroma. Kristi oppstandelseskirke har siden 2018 også drevet et hjem for gamle, pleietrengende og handikappede, for 30 mennesker som er forlatt av alle andre enn kirken.

– Det er dette jeg vil drive med resten av livet.

Bombene treffer

I krigsherjede Kherson i sør har de en ung slektning som de kommuniserer jevnlig med. Hans søster bor

» Enhver «opprører» vil lett bli presset ut og kneblet.

Viktor Ioann Burdin

sammen med familien noe lengre vest. Hun flyktet med sine barn som bare hadde shorts på seg.

En time etterpå ble huset truffet av bomber. Burdin har flere forklaringer på hvorfor ledelsen og mange prester i Den russisk-ortodokse kirke ble støttespillere for Putin og hans krig.

– Fra Skriften vet vi at i de siste tider vil kirkens hierarki ta Antikrists side. Det vi ser, er som en øvelse for apokalypsen, sier han.

” Også mange prester spy-
ut hat i stedet for å ta til
seg evangeliets ord om
kjærighet og vårt kall til å
elske våre fiender.

Viktor Ioann Burdin

Burdin minner om at Kirkens folk oftest bare er et tverrsnitt av samfunnet.

– Prester ser også på TV og tror på propagandaen. De har oftest ikke høyere utdanning. De er derfor ikke opplært til kritisk tenkning, de er ikke trent i å stille spørsmål ved eller dobbeltsjekke det som presenteres som sannheten. Da er prestene minst like utsatt for propaganda som alle andre.

Både Edelstein og Burdin tok selv høyere utdanning før de ble prester.

– På teologiske seminarer lærer prestene å stole på myndighetene og ikke stille spørsmål ved det kirkens ledelse sier eller skriver. Dette kjenner jeg veldig godt fra seminaret der jeg underviser, sier Burdin.

Han sier at «et annet problem er infantilisme».

– Folk i det russiske samfunnet, inkludert kirken, liker ikke å ta avgjørelser. For mange er det lettest å gjøre det de blir bedt om og overlate ansvaret til andre. For hvis du nå ikke støtter regimet og krigen, hvis du mener at hæren oppfører seg som en aggressor, må du gjøre noe. Men folk liker ikke å forlate komfortsonen, sier Burdin.

«Lett å hate og frykte»

Han minner også om at ingen helt kan bli kvitt ondskaper.

– Mange er glade for å bruke muligheten til «hellig hat». Det synes mye lettere å hate enn å føle empati. Dette er hva vi ser nå. Også mange prester spy ut hat i stedet for å ta til seg evangeliets ord om kjærighet og vårt kall til å elske våre fiender. Det neste skrittet er frykten – for å miste komforten. Men kallet vårt er å ta opp våre kors og vandre Kristi vei, sier Burdin.

Han sier også at myndighetene i Russland lenge har lyktes med å bruke «den rigide vertikalen» som har fått prege kirken gjennom århundrer.

– Det handler om penger, berømmelse og ære og om å kjøpe lojaliteten til nøkkelpersoner. Prestene – og enda

mer lekfolket – vil ikke kunne stå imot. Enhver «opprører» vil lett bli presset ut og kneblet.

Bønn for atombomber

Den russisk ortodokse kirke har ritualer for å velsigne både soldater, kjøretøyer og våpen. En gruppe prester har gått inn for å slutte med velsignelser av våpen med stor dødbringende kraft, inkludert masseødeleggelsesvåpen, men beholde velsignelser for soldaten og hans personlige våpen.

Burdin kritiserer kirken for ikke å holde fast et grunnleggende skille mellom å forsvare sitt land og å angripe andre land. Han minner samtidig om at også en soldat som dreper i forsvar av sitt land, må angre og omvende seg.

Så sier han:

– La oss kalle en spade for en spade. Slike kirkelige velsignelser er unaturlige. Dersom du sier «Jeg velsigner deg for at du skal drepe dine fiender», blir det åpenbart hvor uførelige ordene er med evangeliets vei og kjærighetens bud. ■

” Kallet vårt er å ta
opp våre kors og
vandre Kristi vei.

Viktor Ioann Burdin

Mange har som Viktor Ioann Burdin tent lys for Ukraina.

Foto: Shutterstock

TROSSER FORTSATT MAKTEN

Ved bredden av Volga har Georgi Edelstein (90) bygget et lite kapell. Rett over elven ligger sommerpalasset til Dimitrij Medvedev. En avgrunn skiller presten og eks-presidenten.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Georgi Edelstein** stod opp mot den politisk styrte kirken i Sovjetunionen. Edelstein ble støttet av Stefanusalliansen, som het Misjon bak Jernteppet (MbJ) fra 1967 til 1990 og deretter Norsk Misjon i Øst (NMØ).

Når har Edelstein protestert mot Vladimir Putins krig i Ukraina – sammen med sin venn og yngre prestekollega Viktor Ioann Burdin.

– Jeg ber om fred i Ukraina, fred fra denne kriminelle krigen, sier Edelstein til Magasinet Stefanus på telefon fra hjemmet sitt i landsbyen Novo Bely Kamen ved Volga.

I boken «Kirkeklokker i natten» forteller Johannes Østtveit, som var misjonssekretær i MbJ og NMØ, om Edelstein som han første gang traff i Moskva i 1989:

«Han var et takknemlig intervjuobjekt for norske aviser. En gang han hadde karakterisert den ortodokse kirkeledelse som et lydige redskap for KGB (...), fikk han spørsmålet: 'Hvordan kan du da som prest være lydige overfor slike overordnede?' Svaret var kort og

Georgi og Anita Edelstein, fotografert på 1990-tallet.

Foto: Norsk Misjon i Øst/Stefanusalliansen.

kontant: 'Jeg lyder min biskop, men forbeholder meg retten til å fortelle ham sannheten'.»

Plutselig visshet

Edelstein ble født i Kyiv i Ukraina av jødisk far og polsk mor. Familien kom seg ut like før tyskerne inntok byen i 1941. Georgi var da ni. De bosatte seg i en annen ukrainsk by før familien senere flyttet til Russland.

Han lærte ingenting om religion i oppveksten. Men han møtte Gud han da studerte språkvitenskap i

Leningrad og en dag kom inn i en ortodoks kirke. Plutselig kom vissheten om at han skulle bli prest.

Men først etter 24 år, i 1979, ville en biskop ordinere Edelstein, som da ble utnevnt til prest i en avsides landsby. Ordinasjonen var ikke nok – han måtte også godkjennes av det statlige kontoret for religiøse saker.

Kona Anita hadde heller ikke hatt en religiøs oppvekst. Etter fire års ekteskap lot hun seg døpe. Begge underviste i språk på en høyere skole i byen Kostroma der de hadde bosatt seg, 36 mil nordøst for Moskva.

Da Georgi ble prest, sa han opp sin stilling ved skolen. Anita ble innkalt og fikk valget mellom å skille

Georgi Edelstein utenfor det lille kapellet ved elven Volga.

Foto: Ola Simon Østtveit

seg eller slutte. «Skolen kan ikke ha en lærer som er gift med en opiumsselger», fikk hun vite. Hun valgte å slutte.

Slik ble Karl Marx sin tese «Religion er opium for folket» anvendt i praksis.

Sosialt arbeid

Anita Edelstein drev sosialt arbeid i Kostroma, i flere år støttet av Norsk Misjon i Øst. Georgi Edelstein gjenreiste nedlagte og forfalne kirker fra Sovjet-tiden. Hans viktigste hjelpere var trofaste gamle kvinner som hadde holdt ut forfølgelse og ikke hadde hatt prest eller kirke på mange år. Han fikk støtte gjennom NMØ.

Edelstein arbeidet også blant unge kriminelle da det ble tillatt på 90-tallet. NMØ skaffet kristen litteratur. De unge sonet lange straffer for små forbrytelser. Forholdene i fengslene var ille. Edelstein lot flere av dem bo hos seg. De deltok i arbeidet med kirkene.

Da Georgi Edelstein i 1993 hadde fullført gjenreisningen av en kirke i Jakovlev, fikk han på bussen høre to eldre kvinner snakke sammen. Da soldater stengte kirken og gjorde den om til kornlager, ble den store kirkeklokken kjørt bort for å bli smeltet om. Faren til den ene kvinnen var offiser. Han syntes det var for ille at klokken skulle smeltes om. Han smuglet den hjem og gravde den ned i hagen. Nå mente kvinnen at det var tid for å grave

” Jeg hilser dere, mine venner,
og velsigner dere.

Georgi Edelstein til Stefanusalliansen

kirkeklokken opp igjen. Edelstein forstod at klokken var fra kirken han hadde gjenreist. Nå ringer klokken igjen fra tårnet.

Kodenavn: «Klerikal»

I det hemmelige politiet KGBs arkiv hadde Georgi Edelstein dekknavnet «Klerikal». Han ble stadig innkalt til statens religionsinspektører som anklaget ham for overgrep mot ikke-troende.

Men myndighetene slet med å finne noe å rettsforfølge ham for. De trakasserte ham og forflyttet ham til isolerte menigheter. Edelstein ble likevel ikke medgjørlig.

Da Sovjetunionens leder Mikhail Gorbatsjov fra 1984 kom med perestrojka (forandring), ble situasjonen lettere. I 1986 tok Edelstein sjansen på å arrangere sommerleir for barn. Men religiøs påvirkning av barn var fortsatt strengt forbudt. Biskopen tok fra ham retten til å være prest.

Da USAs president Ronald Reagan i 1988 skulle til Moskva på toppmøte, skulle han også besøke Den ortodokse kirkes ledelse. Han insisterte på at tre kjente ortodokse dissident-prester skulle være til stede: Gleb Jakunin, Alexander Ogorodnikov og Georgi Edelstein. De to første var nettopp kommet ut av fangeleire. Da myndighetene nektet de tre å være med, avlyste Reagan besøket i Danilov-klosteret. De tre ble invitert til en mottagelse i ambassaden.

Etterpå fikk Edelstein igjen være prest. En som var tatt imot av USAs president, kunne ikke godt nektes.

Takker og velsigner

Norsk Misjon i Øst gikk etter hvert ut av de diakonale prosjektene og gikk inn i andre land og regioner som da hadde større utfordringer for trosfriheten.

Da Edelstein i 2006 besøkte staben i Norsk Misjon i Øst (nå Stefanusalliansen), sa han:

«Jeg ønsker å takke for det arbeid dere har gjort for forfulgte kristne i Russland. Dere var en liten og på mange måter uanselig organisasjon. Men jeg vil si at det dere gjorde i det små for mange personer hadde stor betydning for å bevare troen blant forfulgte kristne i Sovjet.»

Kona Anita som har hatt slag, bor i leiligheten i Kostroma. Georgi er prest i sin selvbygde kirke ved bredden av Volga. Derfra sier han:

– Jeg hilser dere mine venner i Stefanusalliansen, og velsigner dere. ■

Kyrie for jordens ruiner

Du, som er hel, uten sprekker,
men finnes i det som er brutt:
Husk på de mange som elsker
og kjemper der håp ebber ut.
Kyrie eleison!

Du som har kjempet i mørket:
Bli lys, bli en vidåpen dør!
Du endte ditt liv med et hvorfor –
hør alle de andre som spør!
Kyrie eleison!

Du som har gjemt deg i natten:
Kom fram, så vi ser hvem du er.
Bøy deg til jordens ruiner
og trøst alle dem som er der.
Kyrie eleison!

Du, som har flyktet i redsel
som barn på din mors slitne rygg:
Gi styrke til alle som bærer
sitt barn, Gud, la verden bli trygg!
Kyrie eleison!

Du, som har skjult deg for konger
på flukt i fra galskap og blod:
Gi ryggrad til alle de andre
som krysser en brennende bro.
Kyrie eleison!

TEKST: JOSTEIN ØRUM, FORFATTER OG PREST

Du, som vet hvordan det ser ut langs veien på flukt fra et land hvor de minste vil tape i krigen. Bevar alle barn, om du kan! Kyrie eleison!

Du, som har grått over verden: Se alle som mister et hjem! Det ropes fra jordens ruiner, Gud, si at du hører på dem! Kyrie eleison!

Du, som er Gud for så mange som tror selv om kirken har falt: De er kanskje små her i verden, men husk at for dem er du alt. Kyrie eleison!

Du, som har vist oss et ansikt som speiles i splinter og skår. Å, sårede Gud, strekk ut hånden, skap under der sår møter sår! Kyrie eleison!

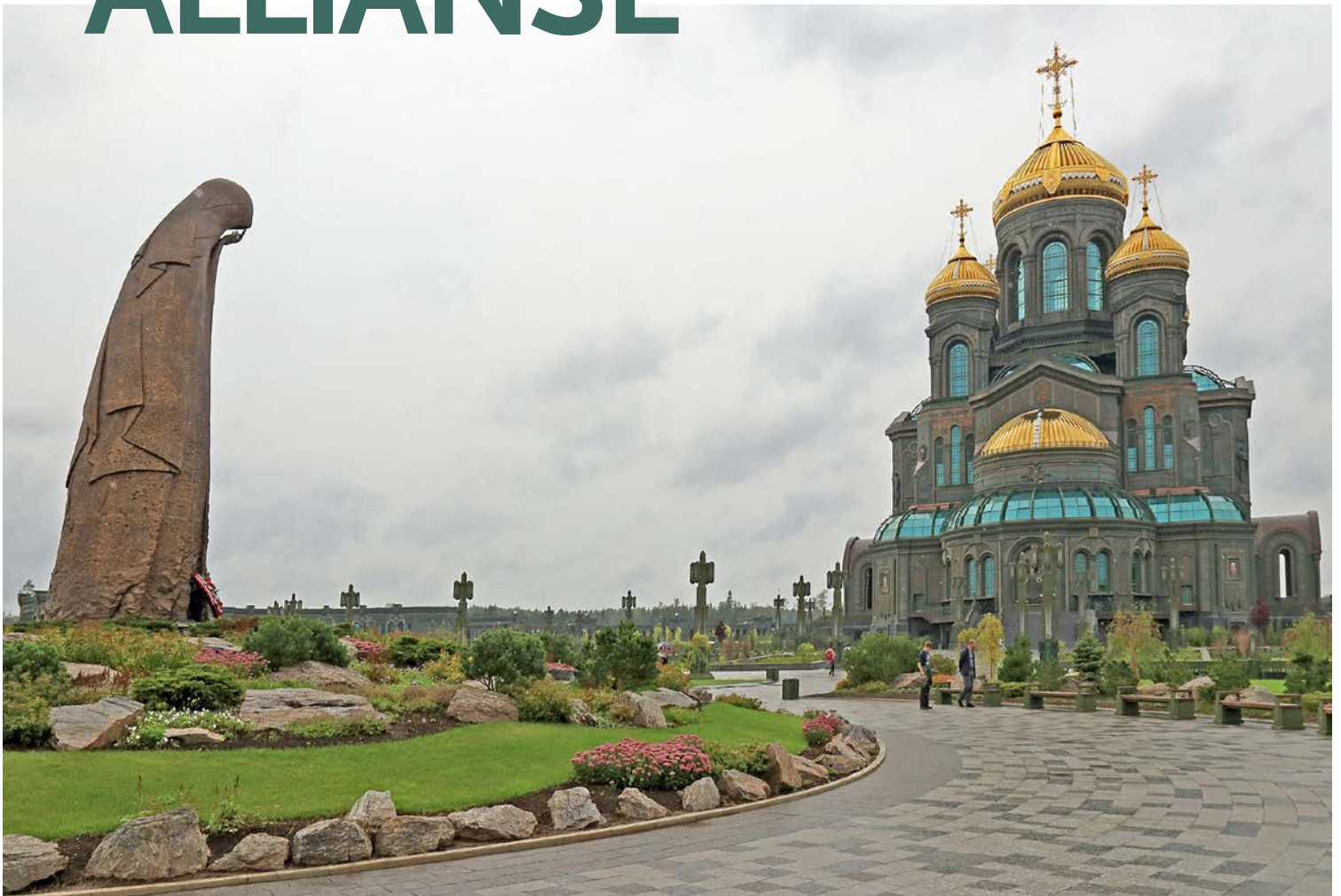

En mor på flukt fra krigen trøster sine barn på togstasjonen i Lviv. Foto: Vladyslav Sodel

Når president og patriark går saman i kamp mot «indre og ytre fiendar», er Russland blitt eit skrekke regime.

TEKST: JOHANNES MORKEN

UGUDELEG RUSSISK ALLIANSE

Minnesmerket «Mor til vinnarane» framfor Militærkatedralen i patriotparken i Moskva. Foto: Shutterstock

■ **Den russisk-ortodokse kyrkja** har hatt eit tett forhold til makta i heile historia som sjølvstendig kyrkje. Den russiske tsaren, før den kommunistiske revolusjonen i 1917, var ein opphøgd guddommeleg skikkelse. Han var Guds representant og sendebod på jorda.

Kyrkja har dessutan i viktige historiske epokar sett på Moskva som den einaste sanne representanten for kyrkja. Tsar-Russland hadde tydelege innslag av teokrati – med overvaking, sensur og fangeleirar for opposisjonelle.

Etter den kommunistiske revolusjonen i 1917 heldt dette fram, men no grunnlagt i marxisme og med kommunismens egne gudar. Det nye teokratiet stod for undertrykking også av kyrkja. Under borgarkrigen i 1918 gav Lenin ordre om nådelaus terror mot «kulakkane, prestane og kvitegardistane».

Sprengde katedral

I Moskva hadde tre tsarar brukt 44 år på å byggja Kristi frelseskatedral. Byggverket stod ferdig i 1883, til minne om sigeren over Napoleon i 1812. I 1936 sprengde Stalin katedralen. Tyrannen ville kvitta seg med kyrkjens makt og erstatta katedralen med eit gigantisk sovjetpalass. Palasset blei aldri bygt. I staden plasserte Stalins etterføljar, Khrustsjov, i 1959 eit utandørs symjebasseng i det digre krateret.

Etter Sovjetunionens fall i 1991 vart katedralen gjenreist. Men, som Peter Normann Waage noterer: Katedralen vart bygt opp att som ein tru kopi, som om åra etter at den vart sprengt i 1936 aldri hadde eksistert.

Pål Kålstø peikar på kor eineståande sjanse kyrkja fekk under Mikhail Gorbatsjov (1984-1991): Ho kunne avslørt kva ho hadde vore utsett for i 70 år med kommunistisk styre.

Men medan verdslege aviser som Moscow News skreiv om brotsverka Stalin hadde gjort mot kyrkja, heldt Moskva-patriarkatet underleg nok tett. Kolstø skriv: «Da noen ortodokse prester og biskoper etter hvert begynte å gripe pennen, var det som regel for å klage over det moralske forfall», skriv Kolstø. Dei åtvare mot

Den russisk-ortodokse kyrkje

- Kjent som Moskva-patriarkatet.
- Ledet av patriark Kirill.
- Ser sin fødsel i kristningen av Kyiv Rus-riket i 988.
- Vladimir den store ble døpt i Kherson i Ukraina og flyttet deretter til Kyiv.
- Gjenopprettelsen av Kyiv Rus-riket ligger under krigen i Ukraina.

Teokratiseringa av det russiske militæret har gått under radaren altfor lenge.

Dmitry Adamsky i 2019

skilsmisser, narkotika og vestleg rockemusikk. Kålstø konkluderer med at kyrkja som institusjon blei meir assosiert med kreftene som var mot reformpolitikken, enn med dei som gjekk inn for demokratiske reformer.

Då lokket vart teke av

Då Sovjetunionen kollapsa, vart lokket teke av. Nye idear av mange ulike slag velta over eit folk som hadde vore pådytta statlege tankar og sveltefôra på fridom.

Frå utlandet kom ei mengd misjonsorganisasjonar, ikkje alle for like klokt fram. Den russisk-ortodokse kyrkja såg misjon som ein trussel mot det ortodokse Russland og vende seg til staten for vern mot «sekte» og «ekstremistar». I følge prost Trond Bakkevig ser den russisk-ortodokse kyrkja framleis på minoritetar som «ugras», men pinseverner og baptistar får arbeida. I dei russisk-støtta utbrytarrepublikane i Ukraina er det derimot berre kyrkjer som høyrer til Moskva-patriarken i Den russisk-ortodokse kyrkja som er lovlege.

Vekst

Då den statsstyrte økonomien ramla på 90-talet, kollapsa også det som hadde vore av velferd. I år med sosial og økonomisk naud på 90-talet fekk kyrkja auka oppslutnad, også skildra av den drepne journalisten Anna Politkovskaya. Det mørke biletet ho målar av «Putins Russland», ikkje minst frå krigen i Tsjetsjenia, ropar etter ei kyrkje som skulle protestert. I staden valde kyrkjeleiinga å logra.

Kyrkja blei ikkje lenger formelt statskyrkje. Men den skaffa seg likevel svært tette band til statsmakta.

Kyrkja som elsker bomba

I boka «Russian Nuclear Orthodoxy» forklarar Dmitry Adamsky korleis Den russisk-ortodokse kyrkja lærte seg å «elska bomba». På 90-talet vart kjernevåpenstyrkane rusta ned og nedprioriterte. Adamsky skriv i Foreign Affairs at kyrkja såg sin sjanse og argumenterte for nye løyvingar til atomvåpen.

Han skriv at dei geistlege i militæret og særskilt i atomstyrkane spelar ei så viktig rolle for å styrkja moral og patriotisme at dei nesten svarar til rolla som politiske offiserar hadde i Sovjettida.

Denne teokratiseringa av det russiske militæret har gått under radaren altfor lenge, skreiv Adamsky i 2019. →

Patriark Kirill og president Putin i tett allianse. Foto: Shutterstock

Det er harmoni mellom makta til dei væpna styrkane og den åndelege makta til kyrkja.

Patriark Kirill i juni 2020

Det er, la han til, uråd å forstå Kremles politiske mentalitet og strategiske kultur utan å ta med påverknaden frå Den russisk-ortodokse kyrkja.

Kyrkja og nasjonen

Kyrkja vart også oppteken av den russiske nasjonen. Her kunne kyrkjeleiinga spela på Vladimir Putin som blei president i år 2000. Han erklærte at den største katastrofen var oppløysinga av Sovjetunionen, og han kunne bruka kyrkja til å legitimera sin nasjonale visjon.

Når presidenten no med støtte frå patriarken grunnjev invasjonen i Ukraina, er det for å oppretta på nytt det gamle Kyiv-riket, leia frå Moskva. Dette skal vera éin nasjon, med éi ortodoks kyrkje. Ukraina blir ikkje rekna som sjølvstendig nasjon, og dei aksepterer ikkje Den ukrainsk-ortodokse kyrkja som sjølvstendig kyrkje.

Denne kyrkja braut seg laus frå Moskva-patriarkatet i 2018, etter Russlands annekasjon av Krym. Patriarken i Moskva vart rasande. President Putin hasteinnkalla tryggingrådet sitt. Putin lova å verna Den russisk-ortodokse kyrkja i Ukraina med våpenmakt.

Det har Putin no gjort, med patriarkens støtte. I Ukraina er det prestar og biskopar som kjenner på ubehaget ved at kyrkja deira er dregen inn i grunnjevinga for krigen. Fleire av dei vil riva seg laus, og dei har utelete patriarken frå kyrkjebøna.

Kyrkja og hæren

Det største monumentet over alliansen mellom kyrkje og militærmakt finn vi i ein diger militærgrøn katedral i utkanten av Moskva, innvigd i år 2020 av patriark Kirill. «Katedralen til dei væpna styrkane» ligg i «Patriot-parken» – eit stort militært anlegg med utstillingar av militære singlar og våpen.

Katedralen er innvigd til Russlands «heilage krigar». Her er det ei liste over minneverdige slag – flankert av englar. Dei siste slaga er Georgia i 2008 og «tilbakeføringa av Krim i 2014». «Deretter følger et tomt felt hvor fremtidens seire kan skrives inn. Det er til å få frysninger av», skriv Eivor Oftestad i Klassekampen.

Patriark Kirill stod for opninga saman med forsvarsminister Sergei Shoigu – som leier krigen mot Ukraina. Kirill forklarte: «Det er harmoni mellom makta til dei væpna styrkane og den åndelege makta til kyrkja».

Så la kyrkjefyrsten til: «Herren vernar folket vårt frå ytre og indre fiendar».

Nyansar og absurd røyndom

Omtalen av kyrkja treng nyansar. Det har alltid vore prestar med ei genuin interesse for Bibelen og evangeliet. Dagens patriark Kirill endra kyrkja ved å gjera den meir oppteken av diakoni.

Men det kjem heilt i bakgrunnen når millionar er på desperat flukt og russiske prestar som protesterer mot brodermordet, lever farleg i møte både med presidenten og sin eigen patriark.

Det står att å sjå kva slags oppgjer det blir i Den russisk-ortodokse kyrkja etter krigen. ■

■ Bøker om Russland og kyrkja

- Peter Normann Waage: *Russland er et annet sted.* (Arneberg)
- Pål Kolstø: *Russland. Folket, historien, politikken, kulturen* (Aschehoug)
- Halvor Tjønn: *Russland blir til* (Dreyer)
- Halvor Tjønn: *Det russiske imperiet* (Dreyer)
- Caroline Serck-Hanssen: *Den ortodokse kirke. Historie, lære, trosliv* (St. Olav)

Ahmed Shaheed hos Stefanusalliansen sammen med Øystein Lyngroth, Utenriksdepartementets spesialrepresentant for trosfrihet.

Foto: Gunnar Grønland

‘DE MISBRUKER RELIGION’

– Russland misbruker religion til å maskere krigen, sier FNs spesialrapportør for trosfrihet.

INTERVJU: JOHANNES MORKEN

■ **Krigen i Ukraina** hadde rast i fire uker da Ahmed Shaheed i mars kom til Oslo. Både president Putin og patriark Kirill hevdet at Russland forsvaret Den russisk-ortodokse kirken i Ukraina og utbryterrepublikkene.

– Mange stater bruke religion for å rettferdiggjøre vold og mobilisere støtte. Ukraina-krigen er intet unntak. Religion blir brukt for å maskere ren statlig aggresjon. Selv om det hadde vært legitime religiøse interesser som var truet, ville det ikke kunnet rettferdiggjøre angrep på et land. Misbruk av religion må vi fordømme, sier Shaheed til Magasinet Stefanus.

«Religion for fred»

– *Hvordan kan vi mobilisere mot dette?*

– Religiøse ledere må bli agenter for fred. Globale religiøse organisasjoner kan spille en rolle. Vi må appellere til trossamfunn om å motsette seg misbruk av religion, og vi må ikke bli fanget i misbruket, svarer Shaheed, som like før han kom til Oslo, utarbeidet en rapport om religiøse minoriteter i konflikt og krig.

Han sier at når religion trekkes inn, blir konflikter mer intense og langvarige.

– Religion er blitt mer fremtredende i global politikk etter Jernteppet fall. Det åpnet opp spenninger som ble undertrykt under den kalde krigen. Religion ble en

måte å mobilisere til konflikt og forstå konflikter. Flere konflikter som før ble sett på som sekulære, blir nå forstått som religiøse.

Indias farlige vei

Shaheed er bekymret for økende forfølgelse både av kristne og muslimer. Han advarer uttrykkelig mot utviklingen i India med en politisk og religiøs allianse om hindunasjonalismen.

– India var tidligere en god, sekulær stat. Alle religiøse samfunn kunne uttrykke seg fritt og bygge egne, sterke samfunn. Landet hadde et styresett basert på lov og rett. Alt dette er nå truet av identitetsbasert politikk. Det er ett partis ønske å gi overherredømme til én religiøs og politisk ideologi. Hindutwa-ideologien vil gjøre India til en hindunasjonalistisk stat. Det undergraver Indias sekulære grunnlag og skader andre trosbaserte samfunn, svarer Shaheed.

Advarer mot blasfemilover

I Pakistan er islam den statsbærende religion. Kristne, hinduer og sjia- og ahmadia-muslimer utsettes for hardt press både fra stat og ekstremister.

– *Statsminister Imran Khan krever at Vesten anerkjenner Pakistans blasfemilover og at Vesten selv må bruke slike lover mot islamofobi. Hva er din kommentar?*

– Blasfemilover har ingen legitimitet i menneskerettigheter. Og mer enn det: Når blasfemilover er dårlig styrt, blir de uregjerlige. I Pakistan resulterer lovene i mobb-vold og mangel på en trygg stat med mange drepte. Lovene beskytter heller ikke muslimer. Slike lover og kampanjer vil bare eksponere muslimer for større fare, mer skade og sterkere sinne, svarer Shaheed.

Roser Stefanusalliansen

Shaheed holdt seminar hos Stefanusalliansen. Det har vært tett kontakt mellom ham og Stefanusalliansen blant annet om kvinners trosfrihet og likestilling.

– Stefanusalliansen har gjort et glimrende arbeid for å spre kunnskap om hva tros- og livssynsfrihet er. Misoppfatningene er utbredt. Det er viktig å få lovgivere og beslutningstakere til å forstå hva trosfrihet virkelig betyr og å engasjere dem. Det er også gjort et godt arbeid for å mobilisere trosbaserte aktører og andre aktører, sier Shaheed. ■

” Stefanusalliansen har gjort et glimrende arbeid for å spre kunnskap om hva tros- og livssynsfrihet er.

Ahmed Shaheed

OFRENE I MIDTØSTEN

Krigen i Ukraina rammer krigsflyktninger fra Syria og Libanons fattigste. Prisen på mat og drivstoff har eksplodert.

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Fra Stefanusalliansens partnere** i Libanon kommer krisemeldinger:

– Vi opplever ekstrem inflasjon og problemer med å få levert viktige basisvarer, forteller Debbie Fawzie i Resurrection Church i Beirut.

Omtrent 80 prosent av Libanons import av solsikkeolje og 90 prosent av hveteimporten kommer fra Ukraina. Solsikkeolje kommer også fra Russland. Det er rasjonering og sterk prisøkning.

Drivstoffprisene har økt enda en gang. 20 liter bensin koster nå cirka en halv månedlig minstelønn – og den står stille selv om valutaen har tapt 90 prosent av sin verdi. Mange sliter med å komme seg til arbeid.

Flyktningkirken

– Krigen i Ukraina rammer svært mange i kirken vår. Det store flertallet i kirken vår er flyktninger fra Syria og Irak, og de er blant de aller mest sårbare i samfunnet. Nå blir det enda vanskeligere for dem å få arbeid, og lønningene er ekstremt lave. Mange har ikke lenger råd til grunnleggende nødvendigheter eller utdanning, sier Fawzi i Resurrection Church.

Fra Adyan Foundation i Beirut supplerer direktør Elie Al-Hindy:

– Den enorme oppmerksomheten på de ukrainske flyktningene forventes å påvirke mengden og kvaliteten på den internasjonale bistanden til syriske og andre flyktninger i Midtøsten og Nord-Afrika, sier han.

Akutte behov

Debbie Fawzi i Resurrection Church sier at de kan forstå dersom kirkens støttespillere nå heller sender penger for å hjelpe flyktninger fra Ukraina.

– Vår menighet forstår mer enn de fleste at det er akutte behov siden vi har stått i arbeid for krigsflyktninger i ti år, sier hun og legger til:

– Men Libanon har ikke ressurser til å kompensere for de store følgene av krigen i Ukraina. De svake og fattige bærer byrdene, slik de har gjort de siste tre årene med politisk uro, økonomisk kollaps, den enorme eksplosjonen i Beirut og pandemien. Krigen i Ukraina legger til enda en krise til et samfunn som sliter, sier Debbie Fawzi. ■

En syrisk jente i en leir for flyktninger fra borgerkrigen.

Foto: Merath (Stefanusalliansens partner)

De fattigste betaler

TEKST: SADIK, BANGLADESH

■ **Her i Bangladesh** har bensinprisene eksplodert på grunn av krigen i Ukraina, sammen med prisene på viktige matvarer som ris og matolje.

Jeg leder en bevegelse av mer enn 20 000 muslimer som er kommet til tro på Jesus Kristus. De møtes i husfelleskap i landsbyene.

Emanuel Youkhana leder CAPNI,
partner for Stefanusalliansen.

VESTENS SKAM

Krigen i Ukraina er vill og gal.
Men Vesten har doble standarder.

TEKST: EMANUEL YOUKHANA, DUHOK, IRAK

■ **Verken krigen i Ukraina** eller noen annen krig kan rettfærdiggjøres som hellig. Ingen krig er veien for fred. Denne krigen er en vill og gal krig. Vi er enige om at Putin leder et diktatorregime. Vi føler alle smerte på grunn av den humanitære katastrofen.

Det er trist at skjebnen til uskyldige barn, kvinner, eldre, ungdom og familier ligger i hånden på gale politikere.

Skamfullt

På den andre siden er jeg selv et offer for lignende kriger her i Irak. Nå følger jeg denne krigen fra utsiden. Jeg ser at krigen tydelig har avslørt dobbeltmoralen til de vestlige landene, ledet av USA.

Det var en skamfull handling av Storbritannias statsminister Boris Johnson å besøke Saudi-Arabia den 16. mars for å tigge om olje, tre dager etter at Saudi-Arabias regime hadde halshugget (ja, halshugget!) 81 personer på en eneste kveld.

Hva med Jemen? Hvis ti prosent av USA og Europas press og sanksjoner som er pålagt Russland, ble pålagt Saudi-Arabia, er jeg sikker på at Jemen-krigen ville tatt slutt for flere år siden.

Hva med Afghanistan, som USA og NATO overlot til Taliban?

Jeg tror at EU og USA (hovedsakelig USA) var i stand til å forhindre krigen fra å skje, og nå er i stand til å stoppe den, hvis de virkelig vil. Dessverre gir de næring til krigen i stedet for å investere innsatsen for å stoppe den.

Destruktive følger

Krigen har direkte konsekvenser for mennesker i Irak, også for alle dem som fortsatt bor i flyktningleirer. Matvareprisene går opp. Krigen har også destruktive følger for ressursene til de humanitære organisasjonene som hjelper mennesker i og utenfor leirene. ■

Jeg har daglig kontakt med lokale ledere. Til tross for pandemien fortsatte de troende sin tjeneste. Nesten to hundre er kommet til tro under pandemien – hundre venter på å bli døpt.

Nå var vi begynt å øyne håp om at pandemien var over, men så rammes vi på nytt av en krise som nesten er enda verre enn pandemien. Mange har så lite å gå på. Flere har knapt råd til ett måltid om dagen. Men vi vil ikke gi opp, for i Jesus er det håp.

Sadik (ikke hans egentlige navn) er Stefanusalliansens partner. ■

India:

Pastor drept

En kristen pastor (50) ble myrdet av en gruppe på rundt 50 maskerte menn i Bijapur-distriktet i den indiske delstaten Chhattisgarh om kvelden 17. mars.

Yalam Shankar spiste middag da en mobb tvang seg inn, dro ham ut og stakk ham med et skarpt våpen. Drapet skjedde foran øynene på hans kone og svigerdatter.

Lokale kilder fortalte CSW at pastor Shankar hadde mottatt flere trusler, inkludert krav om at han skulle forlate kristendommen og akseptere hinduismen.

Angrepet fant sted mens den hinduistiske festivalen Holika Dahan (en feiring av det gode fremfor det onde) ble feiret i landsbyen Angampalli, der pastor Shankar bodde.

csw.org., 25. mars

*Pastor overfalt og drept i sitt eget hjem.
Foto: CSW*

Pakistan:

Hindujente drept

En 18 år gammel hinduisk jente ble skutt og drept i Sindh-provinsen i Pakistan etter at hun motsatte seg et bortføringsforsøk.

Pooja Kumari ble drept av en mann identifisert som Wahid Bux Lashari. Han og to andre brøt seg inn i hjemmet til jenta. Lashari, som er muslim, skal ha bedt Kumari om å gifte seg med ham. Hun nektet. Mennene forsøkte å bortføre henne. Da hun satte seg til motverge, skjøt de henne.

Mannen ble arrestert.

- Slike hjerteskjærende hendelser representerer vår kollektive fiasko og gjør hele samfunnet vårt til skamme, sier Pakistans opposisjonsleder.

csw.org, 23. mars

*Pooja Kumari – nok et offer for bortføring og tvang.
Foto: CSW*

Pakistan:

Angrep på sjia-muslimer

Den 4. mars ble minst 63 mennesker drept og nær 200 skadet i et selvmordsangrep mot en sjia-moské i Peshawar i Pakistan. Terrorangrepet skjedde under fredagsbønnen. IS har tatt på seg ansvaret. Trosfrihetsorganisasjonen CSW ber om styrket beskyttelse av sjia-muslimer i sunni-dominerte Pakistan.

csw.org, 7. mars

Myanmar:

Junta-angrep på landsby

Nesten 3000 mennesker er fordrevet av angrepet på Magways Gangaw Township, som grenser mot Chin-staten i Myanmar.

En tropp med mer enn 200 soldater og medlemmer av de militærstøttede militsgruppene Pyu Saw Htee brente og ødela rundt 200 hjem i tre landsbyer i Magways Gangaw Township, og tvang tusenvis av innbyggere på flukt.

Dette er bare ett av mange angrep på landsbyer vest i Myanmar.

myanmar-now.org, 29. mars

*Nok en landsby brent ned av Myanmar militære.
Foto: Myanmar Now*

Iran:

Ni kristne frikjent

Ni kristne konvertitter, som til sammen har tilbrakt nesten 20 år i iransk fengsel, er frifunnet av en appell-domstol i Teheran. De ni kristne ble dømt for å «handle mot nasjonal sikkerhet» og «fremme sionistisk kristendom». Dette er alvorlige anklager som har ført langt flere enn dem til iranske fengsler. Nå er saken avsluttet.

Kjennelsen kom etter at en høyesterettsdommer den 3. november 2021 beordret en ny gjennomgang av dommene mot de ni.

articleeighteen.org, 1. mars

*Nå er de ni frikjent.
Foto: Article18*

VEKST I VERBALE TRUGSMÅL

Ein leiar i ei protestantisk kyrkje i Tyrkia får slengt etter seg ord som «Der går ein død prest».

TEKST: JOHANNES MORKEN

■ **Dette er eit** av fleire døme på at protestantiske kristne i Tyrkia i fjor opplevde vekst i hatefull retorikk og verbale trugsmål. Dei protestantiske forsamlingane består av konvertittar, dei aller fleste frå islam.

Kvart år publiserer Den protestantiske alliansen, ein paraplyorganisasjon for 186 kyrkjelydar, ein rapport om brot på menneskerettane. I prinsippet er det trusfridom i Tyrkia. Men i praksis er det mange restriksjonar som ramar minoritetar. Dette er restriksjonar som går langt utover den retten statar har til å innskrenka utøving av trusfridommen for å ivareta andre menneskerettar.

Facebook-trugsmål

I fjor vart det ikkje registrert nokon fysiske angrep – det har hendt tidlegare. Derimot var det altså vekst i verbale trugsmål.

I Aydin Kurtulus-kyrkja vest i Tyrkia vart Emin T. utsett for trugsmål på Facebook. Emin melde saka til politiet sidan postane truga med å drepa kristne og kutta hovudet av folk. Facebook-innlegget blei delt av fleire. Ein person blei avhøyrte av politiet, men sett fri etter kort tid. Ingen er straffa for trugsmåla.

Eit kristent fellesskap i Artvin i nordaust vart utsett for ein digital kampanje: «Misjonærar har kome hit

LES MEIR

Stefanusalliansen støttar Den protestantiske alliansen i Tyrkia og utgjevinga av denne rapporten. På nettsida vår kan ein lesa ei lengre sak og finna rapporten. www.stefanus.no

Nye kjem til tru i dei protestantiske kyrkjene i Tyrkia, sjølv om dei er under press. Foto: Stefanusalliansen

også». Ein lokal politisk leiar posta ein trussel i sosiale media: «Vi vil øydeleggja dei.» Leiaren i det kristne fellesskapet tok kontakt med politikaren, som då slutta med kampanjen. Men skaden hadde alt skjedd. Andre overtok og spreidde trugsmåla. På gata kan den kristne leiaren framleis få slengt etter seg ord som «Der går ein død prest.»

Prøver å verva

I 2021 skjedde åtte registrerte forsøk på å verva kristne som spionar. Bak vervingsforsøka stod folk som presenterte seg som offiserar i etterretningstenesta. Dei prøvde seg på både tyrkiske kristne og kristne flyktningar. I 2020 skjedde tre slike registrerte forsøk.

Det vart brukt trugsmål og løfte om pengar eller andre fordelar for å få informasjon om kyrkjer, kristne, kyrkjelege aktivitetar eller organisasjonar.

Den protestantiske alliansen reagerer sterkt på slik skjult og mistenksam framferd. Dei viser til at protestantiske kyrkjer og organisasjonar er svært nøye med å følgja lovene. Dei fleste kyrkjene er dessutan organiserte som stiftelsar eller foreiningar og er difor opne for offentleg innsyn.

Rettslause

Dei aller fleste av dei 186 protestantiske forsamlingane har ikkje bygg som er registrerte som kyrkjer. Dei har difor heller ikkje tilgang på fordelar som registrerte gudshus har, som fri elektrisitet, gratis vatn og visse skattefritak. Dei har helle ikkje det rettsvernet som registrerte gudshus har.

Når forsamlingane presenterer seg som kyrkjer i møte med lokale styresmakter, får dei ikkje sjeldan åtvaringar om at dei ikkje er legale og at dei kan bli stengde. Eit kyrkjebygg som var del av ei armensk protestantisk kyrkjeleg stifting i byen Diyarbakir i søraust, vart i 2021 med tvang overført til eit direktoratet. Dei leigde så bygget ut til Kulturdepartementet som bibliotek. ■

Oppglødd etter møter med ungdom

Stefanusalliansen har hatt gleden av å besøke Hedmarktoppen folkehøyskole. Hedmarktoppen er eid av pinsebevegelsen. I tillegg til folkehøyskoledrift er dette et samlingssted for bevegelsen.

Daniel Hop-Hansen underviste disippelklassen i tre timer. Undervisningen handlet om forfølgelse av kristne. Han stoppet opp ved hvor vi kan lese om forfølgelse i Apostlenes gjerninger og hvordan forfølgelsen preget de første kristne – og hvordan forfølgelse skjer i vår tid.

– Det fineste med å være på Hedmarktoppen, er å få mulighet til å være sammen med elevene. Det er fint å få tid til å stoppe opp og å ta en kaffe med de som er nysgjerrige på de forfulgtes situasjon, sier Daniel.

Rundt 100 ungdommer var med på kveldsmøtet der Daniel forkynte.

– Dette var det beste møtet vi har hatt dette året, utbrøt en elev etterpå.

– Slike tilbakemeldinger oppmuntrer oss i Stefanusalliansen, sier Daniel Hop-Hansen.

Disippelklassen på Hedmarktoppen ble engasjert i møte med Stefanusalliansen. Foto: Daniel Hop-Hansen

Engasjement i Øygarden

Hjelme og Blomvåg kyrkjelyd i Øygarden utanfor Bergen hadde 9. mars årets aksjon med konfirmantane med innsamling til Stefanusbarna i Egypt, gjennom Stefanusalliansen.

– Vi hadde bøsseaksjon, og folk kunne bruka Vipps. Det kom inn til saman 42 400 kroner. Vi prøvde oss også på ei Facebook-innsamling. Der kom det inn 3000 kroner. Vi hadde ein svært kjekk dag med konfirmantane og foreldra som køyrde konfirmantane rundt under bøsseaksjonen. Det såg ut som mange syntest det var ei flott oppleving å gjera dette saman, fortel kyrkjelyds-pedagog Hogne Berland.

Økende interesse i nord

Stefanusalliansen har støttepartnere fra sør til nord. Arbeidet appellerer også til ulike kirkesamfunn. Daniel Hop-Hansen har gjennom vinteren besøkt en rekke menigheter og blant annet vært på rundtur i Nord-Norge. I februar besøkte han Filadelfia Bodø. I mars gikk turen til både Pinsekirken Tromsø og Filadelfia Alta. Hovedbudskapet har vært å oppmuntre menighetene til å be for de som blir forfulgt for sin tro.

– Vi er takknemlige for at enda flere har lyst til å slutte opp om arbeidet i Stefanusalliansen.

Ta kontakt med Daniel Hop-Hansen hvis du ønsker et besøk til din menighet: dhh@stefanus.no, telefon: 48 13 83 81

Daniel Hop-Hansen fra Stefanusalliansen synger og preker i Filadelfia Bodø. Foto: Arild Amundsen.

Lys våkne barn i Drammen

10 barn og 6 ungdomsledere deltok på Lys våken-samling i Bragernes kirke 26. og 27. mars.

– Det ble et veldig flott døgn med aktivitetsløype, kveldsmat på bålpanne, gudstjenesteverksted og overnatting i kirken. Søndag feiret vi familiemesse sammen. Hovedtemaet er å være «Lys våken» for andre og hverandre. Vi lærte mye om våre venner i den koptiske kirken i Egypt. Vi leste om Mama Maggie og Stefanusbarna, studerte ikoner og fikk «tatoveringer» med koptisk kors på armene. Det ble en god opplevelse i kirken for små og store, forteller kateket Sol Trogstad Vråle.

Det ble en fin samling i Bragernes kirke, forteller kateket Sol Trogstad Vråle. Foto: Bragernes menighet

Vil du bli med å **be for de** som blir forfulgt for sin tro?

Abonner på **BØNNEBREV** på **e-post** fra Daniel Hop-Hansen

Hvorfor bønnebrev på e-post? Tenk deg at du sitter i et fengsel på grunn av din tro. Du er ensom, redd og i ferd med å miste motet. Så får du høre at noen ber for deg. Du er ikke så alene lenger.

Det er med stor glede Stefanusalliansen kan fortelle om mennesker som har fått bønnesvar. Mennesker som er på flukt eller sitter fengslet for sin tro, forteller om konkrete hendelser hvor Gud har beskyttet dem. Selv om det stormer rundt dem, har de kjent på en indre fred. Vi erfarer at våre bønner er av stor betydning. Meld deg på via denne nettsiden: kampanje.stefanus.no/forbonnstjenesten/ eller **skann over QR-koden** med mobilkameraet ditt og registrer deg på nettsiden! Du vil motta bønnetemaer hver uke (gratis), og du kan når som helst melde deg av. Takk for at du bryr deg om menneskene fra den forfulgte kirke som trenger vår forbønn.

2015, Libya. I lyden av rolig bølgeskulp fra Middelhavet kneler tjueen menn. Det er en bemerkelsesverdig ro og verdighet over dem. Mange lukker øynene. Og man kan se at flere er i inderlig bønn. En etter en blir de stilt ultimatumet: «Frase deg troen på Jesus, konverter til islam – eller dø.» Den første av de knelende nekter og blir henrettet. Når den første dør, pleier de andre å gi etter for IS' trusler. Slik går det ikke her på denne stranden. En etter en nekter de å oppgi troen sin. En etter en gir de livet sitt – alle mens de ber stille. Alt blir filmet og spredt til sjokk og vantro for en hel verden. Foto: Wikimedia Commons/Sendvid

Jeg så aldri for meg at Gud ville gjøre meg til mor for en martyr.

– Mama Maggie

Hun tenker tilbake på tiden da hun pratet med, lekte og ba med guttene som led martyrdøden på stranden i Libya. Fem av de tjueen martyrene fikk i barndommen hjelp gjennom Stefanusbarnas arbeid i landsbyen El-Or, og kjente Mama Maggie godt. Den yngste av de tjueen, Samuel Estafanous Kamel (21), ble regelmessig besøkt av teamet fra Stefanusbarna, og familien er fortsatt knyttet til arbeidet. Les mer på s.14-19 i magasinet.

Trosfrøene de gav oss var mektigere enn millioner av ord, fordi enhver som får høre denne historien, vil si: «Det må finnes en hemmelighet, et menneske kan ikke utholde dette», sier Mama Maggie. Vi er ikke maktesløse når vi hører om forfølgelse. Vi kan be. Vi kan la oss inspirere av troen til martyrene og helt konkret vise de som lever under press i Midtøsten at de ikke står alene. Vi kan gi flere koptiske barn verdigheten tilbake og gi dem en framtid og en sjanse.

Vil du gi en gave til Stefanusbarna i Egypt og til kristne under press i Midtøsten?

GAVEEKSEMPEL:

Tre dagers leir
for et barn fra
slummen:

kr 550,-

GAVEEKSEMPEL:

Støtt kampen
for trosfrihet i
Midtøsten:

kr 300,-

**VIPPS din gave til 19013 merk med ditt mobilnr. + Stefanusbarna
eller benytt gavekonto: 3000 14 57922**